

Разовій спеціалізованій вченій раді
ДФ 134.073.2026
Одеського національного університету
імені І. І. Мечникова

ВІДГУК

**офіційного опонента Борщ Вікторії Ігорівни
доктора економічних наук, професора,
професора кафедри менеджменту охорони здоров'я та психології Одеського
національного медичного університету
на дисертаційну роботу Олійника Вадима Валентиновича
«Інтегральна якість управлінського капіталу в умовах технологічної
сингулярності»,
подану на здобуття ступеня доктора філософії з галузі знань 07 «Управління
та адміністрування» за спеціальністю 073 «Менеджмент»**

1. Актуальність дисертаційного дослідження

Сучасна управлінська наука перебуває на етапі суттєвого переосмислення традиційних уявлень про природу, зміст та результативність управлінської діяльності. Стрімке поширення цифрових технологій, систем штучного інтелекту, автоматизації, інтелектуального аналізу даних, платформних моделей організації діяльності та нових форм взаємодії людини з технологіями формує принципово інший контекст функціонування організацій. За таких умов змінюються не лише інструменти роботи менеджера, а й сама архітектура професійної управлінської діяльності, вимоги до компетентностей керівників, характер ухвалення рішень, підходи до формування команд та критерії оцінювання управлінської результативності.

Особливої актуальності набуває проблема формування такого управлінського потенціалу, який здатний забезпечити результативність організацій не лише за умов відносної стабільності, а й у ситуаціях прискорених технологічних змін, стратегічної невизначеності, необхідності постійного оновлення знань і професійних компетентностей. У цьому сенсі звернення Олійника Вадима Валентиновича до категорії управлінського капіталу є цілком виправданим, оскільки дає змогу перенести акцент із дослідження окремих управлінських функцій або індивідуальних професійних характеристик менеджера на аналіз цілісного управлінського ресурсу організації.

У дисертації слушно акцентовано увагу на переході від переважно функціонального розуміння управлінської діяльності до інтегрального підходу. Автор розглядає управлінський капітал як складну багаторівневу систему, у межах якої поєднуються професійні знання, компетентності, досвід, управлінська культура, інноваційна спроможність, стратегічне мислення, адаптивність і мотивація професійного розвитку. Відповідно, інтегральна якість управлінського капіталу визначається не просто наявністю окремих характеристик, а характером їх взаємодії, узгодженості та здатності утворювати нову системну якість.

Важливим аспектом актуальності дисертації є її спрямованість на проблематику професіоналізації менеджменту. Сучасні умови функціонування українських організацій обумовлюють необхідність модернізації підготовки управлінських кадрів, розвитку систем безперервного професійного навчання, оновлення менеджерської освіти та забезпечення зв'язку між освітою, набуттям професійної компетентності й практичною результативністю управлінської діяльності. Особливого значення це набуває в контексті відновлення та структурної модернізації економіки України, коли якість управлінських рішень безпосередньо впливає на здатність організацій діяти в умовах високої невизначеності та дефіциту ресурсів.

Таким чином, дисертаційне дослідження Олійника Вадима Валентиновича присвячене науковій проблематиці, яка має виразне теоретичне, методологічне та практичне значення. Обрана тема відповідає актуальним тенденціям розвитку менеджменту, потребам удосконалення професійної управлінської діяльності та необхідності пошуку нових моделей розвитку управлінського капіталу в умовах технологічної трансформації. Вважаю, що актуальність теми дисертаційної роботи є достатньо аргументованою, а її спрямованість відповідає сучасним завданням розвитку науки менеджменту.

2. Ступінь обґрунтованості наукових положень, висновків і рекомендацій, сформульованих у дисертації

Дисертаційна робота характеризується логічною структурою, послідовністю викладення матеріалу та змістовним взаємозв'язком між визначеною метою, поставленими завданнями, одержаними науковими результатами та сформульованими висновками. Структурно робота складається зі вступу, трьох розділів, висновків, списку використаних джерел та додатків. Перший розділ присвячено інтегральності як концептуальній основі розвитку управлінського капіталу; другий – професіоналізації менеджменту як основі формування його інтегральної якості; третій – проблематиці конкурентоспроможності управлінського капіталу, факторному та мотиваційному контексту його розвитку й побудові багаторівневої інтегральної моделі.

У першому розділі дисертант проводить теоретичне осмислення категорії інтегральності та обґрунтовує її значення як системоутворюючого принципу професійної системи менеджменту. Позитивною рисою цього розділу є прагнення автора не обмежувати інтегральність механічним поєднанням окремих характеристик, а розглядати її як спосіб утворення системної цілісності

управлінської діяльності. Змістовно важливим є дослідження співвідношення управлінського, людського та інтелектуального капіталу.

Другий розділ логічно розвиває положення першого та переводить дослідження у площину формування управлінського капіталу. Автором розглядається адаптивна модель професіоналізації менеджменту в Україні, обґрунтовується роль первинної менеджерської освіти та розкривається зміст адаптаційного навчання управлінських кадрів. Цілком виправданим є акцент на безперервності професійного розвитку. У сучасному технологічному середовищі завершена формальна освіта не може розглядатися як достатня умова тривалої професійної спроможності менеджера, на чому акцентує увагу здобувач.

У третьому розділі автор переходить від процесів формування управлінського капіталу до проблем забезпечення його конкурентоспроможності. Розглянуто факторний підхід, мотиваційний контекст інноваційного розвитку та сформовано багаторівневу інтегральну модель конкурентоспроможності управлінського капіталу. Особливий інтерес викликає логіка, за якою професіоналізація менеджменту створює основу для формування інтегральної якості управлінського капіталу, а остання, своєю чергою, визначає рівень його конкурентоспроможності та здатність забезпечувати стратегічну результативність організації.

Методологічна основа дисертації загалом відповідає характеру сформульованої наукової проблеми. Автор використовує системний та інтегральний підходи, методи аналізу і синтезу, порівняння, узагальнення, структурно-функціональний підхід, факторний підхід, моделювання, абстрагування, логічне узагальнення, графічний та табличний методи. Застосування зазначеного інструментарію забезпечує послідовність теоретичних побудов, формування авторських моделей та систематизацію чинників розвитку управлінського капіталу.

Загальні висновки відображають логіку авторської концепції, переходячи від інтегральності менеджменту – до визначення управлінського капіталу як стратегічного ресурсу; від інтегральної якості – до професіоналізації; від професіоналізації – до конкурентоспроможності управлінського капіталу та стратегічної результативності. Отже, основні наукові положення, висновки та рекомендації мають належний ступінь теоретичної й методологічної обґрунтованості та є внутрішньо узгодженими з метою та завданнями дослідження.

3. Наукова новизна одержаних результатів

Наукова новизна дисертаційної роботи полягає у поглибленні теоретико-методологічних засад формування інтегральної якості управлінського капіталу та розробленні науково-прикладних положень щодо забезпечення його конкурентоспроможності в умовах технологічної трансформації. Сукупність отриманих результатів формує цілісну авторську концепцію та має логічний зв'язок із визначеною метою дослідження.

До найбільш вагомих положень, що характеризують авторський внесок, передусім слід віднести обґрунтування багаторівневої інтегральної моделі конкурентоспроможності управлінського капіталу. У запропонованій моделі автор поєднує шість взаємопов'язаних рівнів, а саме первинну менеджерську освіту, професійну управлінську компетентність, інтегральну якість управлінського капіталу, конкурентоспроможність управлінського капіталу, стратегічну результативність організації та конкурентоспроможність економіки.

Значущість зазначеного результату полягає в тому, що управлінський капітал розглядається не ізольовано, а як елемент більш широкого причинно-наслідкового механізму. Автор демонструє зв'язок між якістю освіти й підготовки менеджера, рівнем професійної компетентності, здатністю сформувати цілісний управлінський потенціал, конкурентоспроможністю управлінської діяльності та результатами

розвитку організації. Такий підхід дозволяє поєднати мікро-, мезо- та макрорівні аналізу управлінського капіталу.

Науково цікавим є запропоноване трактування інтегральної якості управлінського капіталу як системоутворюючої характеристики професійного менеджменту. При цьому інтегральність не зводиться до простої суми компетентностей. Передбачається їх взаємозв'язок і формування синергетичного ефекту через поєднання знань, цінностей, управлінського досвіду, інноваційної здатності, стратегічного мислення та мотивації до професійного розвитку.

Важливого розвитку набули положення щодо професіоналізації менеджменту. Запропонована адаптивна модель професіоналізації передбачає взаємодію первинної менеджерської освіти, безперервного навчання, адаптаційної підготовки та формування управлінських команд нового інноваційного типу. Певний науковий інтерес становить також пірамідально-матрична модель мотивації інтегральної якості управлінського капіталу, яка пов'язує професійну мотивацію з рівнями розвитку управлінського капіталу.

Отже, наукові результати дисертації характеризуються належним рівнем новизни, мають логічний взаємозв'язок та формують цілісну авторську концепцію інтегральної якості управлінського капіталу.

4. Повнота викладу основних результатів дисертації в наукових публікаціях, зарахованих за темою дисертації, відсутність порушення академічної доброчесності

Основні наукові положення та результати дисертаційного дослідження отримали достатнє висвітлення в публікаціях здобувача. Відповідно до матеріалів дисертації, основні результати оприлюднено у 16 наукових працях загальним обсягом 7,88 друкованого аркуша, з яких особистий внесок автора становить 7,13

друкованого аркуша. Серед зазначених праць – 7 публікацій у наукових фахових виданнях України та 9 публікацій апробаційного характеру.

Тематика фахових публікацій змістовно відповідає структурі та основним результатам дисертації. Здобувачем оприлюднено результати досліджень, присвячені базовим концептам інтегральної якості управлінського капіталу, інтегральній підготовці кадрів менеджменту в умовах технологічної сингулярності, розвитку системи інтегрального менеджменту, інтегральності як категорії професійного менеджменту, управлінській моделі професіоналізації менеджменту в Україні, мотиваційному контексту інноваційного розвитку управлінського капіталу та факторній теорії його конкурентоспроможності.

Важливо зазначити, що в роботі відокремлено особистий внесок здобувача у працях, виконаних у співавторстві. Автор конкретизує результати, що належать безпосередньо йому, та не заявляє положення інших співавторів як особисті наукові здобутки. Під час змістового ознайомлення з дисертаційною роботою використані здобувачем теоретичні положення, концепції та результати інших дослідників супроводжуються відповідними посиланнями на джерела.

Остаточне формальне підтвердження відсутності академічного плагіату належить до компетенції встановленої в закладі вищої освіти процедури перевірки академічних текстів. За результатами змістового аналізу представленої дисертації підстав констатувати порушення принципів академічної доброчесності не виявлено. Загалом публікації здобувача достатньою мірою відображають основні результати дисертаційного дослідження, а їх тематика відповідає науковим положенням, винесеним на захист.

5. Практичне значення одержаних результатів

Практичне значення одержаних результатів визначається можливістю використання запропонованих автором концептуальних, методичних та науково-

прикладних положень у системах підготовки й розвитку управлінського персоналу, у діяльності організацій та в освітньому процесі. Практичний потенціал дисертації не обмежується загальними рекомендаціями, а охоплює конкретні напрями застосування результатів дослідження.

Практичну значущість отриманих результатів підтверджено їх використанням у діяльності Департаменту фінансів Одеської обласної адміністрації, ТОВ «ТЕКО-ТРЕЙД», СТОВ «Нива», ТОВ «САН ЛАЙТ», а також в освітньому процесі економіко-правового факультету Одеського національного університету імені І. І. Мечникова. У дисертації наведено відповідні відомості про впровадження та реквізити підтверджувальних документів.

6. Ідентичність тексту анотації та основних положень дисертації

Анотація дисертаційної роботи достатньо повно відображає зміст, логіку та основні результати проведеного дослідження. У ній представлено об'єкт та предмет дослідження, визначено його актуальність, розкрито авторське трактування інтегральної якості управлінського капіталу, охарактеризовано її роль у розвитку професійної системи менеджменту, відображено питання менеджерської освіти, професіоналізації управлінської діяльності, інтегрального менеджменту, конкурентоспроможності управлінського капіталу та впливу технологічних змін.

Висновки анотації узгоджуються із загальними висновками дисертаційної роботи, в яких інтегральна якість управлінського капіталу розглядається як системна основа його конкурентоспроможності та стратегічної результативності організації. Таким чином, суттєвих змістових розбіжностей між анотацією та основними положеннями дисертаційного дослідження не встановлено.

7. Зауваження та дискусійні положення до дисертації

Позитивно оцінюючи дисертаційну роботу Олійника Вадима Валентиновича, її теоретичне і практичне значення та одержані автором наукові результати, вважаю за необхідне звернути увагу на низку положень, які мають дискусійний характер і можуть стати предметом наукової дискусії під час публічного захисту.

1. Потребує більш чіткої операціоналізації категорія «технологічна сингулярність». Категорія технологічної сингулярності є однією з ключових у назві дисертації та використовується як характеристика середовища розвитку управлінського капіталу. Автор пов'язує її з цифровізацією, штучним інтелектом, прискоренням технологічних змін, стратегічною невизначеністю та трансформацією професійної системи менеджменту. Водночас у науковій літературі поняття технологічної сингулярності має різні трактування, починаючи від гіпотетичної точки радикального прискорення технологічного розвитку, завершуючи значно ширшим визначенням технологічної нелінійності. У зв'язку з цим доцільно було б більш чітко окреслити авторські критерії, за якими сучасний етап технологічної трансформації ідентифікується саме як середовище технологічної сингулярності, а також розмежувати поняття «технологічна сингулярність», «цифрова трансформація», «Індустрія 4.0», «цифрова економіка» та «розвиток штучного інтелекту».

2. Концепція інтегральної якості управлінського капіталу потребує подальшого розвитку за напрямом її кількісного вимірювання. Автором достатньо змістовно визначено структурні компоненти інтегральної якості та взаємозв'язки між ними. Проте для практичного застосування концепції доцільним було б запропонувати більш формалізований методичний інструментарій. Зокрема, перспективним видається формування набору вимірюваних індикаторів для професійної компетентності, стратегічного мислення, адаптивності, інноваційної здатності, управлінської культури та інших компонентів інтегральної якості. Це дозволило б розраховувати інтегральний показник або профіль управлінського

капіталу, здійснювати порівняння організацій, команд чи менеджерів, визначати динаміку розвитку та оцінювати результати навчальних або організаційних інтервенцій.

3. Запропонована багаторівнева модель конкурентоспроможності управлінського капіталу потребує подальшої емпіричної верифікації.

Авторська модель, що поєднує менеджерську освіту, професійну компетентність, інтегральну якість управлінського капіталу, його конкурентоспроможність, стратегічну результативність організації та конкурентоспроможність економіки, має значний концептуальний потенціал. Разом з тим причинно-наслідкові зв'язки між зазначеними рівнями могли б бути переконливіше підтверджені масштабнішим емпіричним дослідженням. Зокрема, доцільним є використання експертного опитування, структурного моделювання, регресійного аналізу або іншого інструментарію для перевірки сили та характеру взаємозв'язків між елементами запропонованої моделі.

4. Потребує методологічного уточнення використання поняття «факторний аналіз». У методичній частині дисертації зазначено, що факторний аналіз використано для визначення ключових чинників конкурентоспроможності управлінського капіталу. Водночас дослідження факторів у роботі має переважно концептуально-аналітичний характер. Тому доцільно чіткіше розмежувати факторний підхід як метод систематизації й концептуалізації чинників та факторний аналіз як формалізований багатовимірний статистичний метод. Таке уточнення посилило б методологічну однозначність дисертаційного дослідження.

5. Потребує додаткового теоретичного уточнення співвідношення ефективності, результативності та конкурентоспроможності управлінського капіталу. В авторській концепції зазначені категорії виконують важливу функцію, оскільки через них розкривається перехід від потенційних характеристик управлінського капіталу до практичного результату його використання. При цьому

в менеджменті ефективність і результативність можуть трактуватися по-різному залежно від методологічної школи та критеріїв, що застосовуються. Саме тому доцільним було б ще чіткіше визначити критерії їх розмежування і показати, як кожна із зазначених характеристик може бути виміряна на практиці.

Висловлені зауваження та дискусійні положення переважно мають рекомендаційний характер, окреслюють перспективні напрями розвитку запропонованої автором концепції та не знижують загальної позитивної оцінки дисертаційної роботи і значущості отриманих результатів.

8. Загальний висновок

Дисертаційна робота Олійника Вадима Валентиновича на тему «Інтегральна якість управлінського капіталу в умовах технологічної сингулярності» є завершеним, самостійним науковим дослідженням, присвяченим вирішенню актуального наукового завдання у сфері менеджменту, що полягає у розвитку теоретико-методологічних засад формування інтегральної якості управлінського капіталу та розробленні науково-прикладних підходів до забезпечення його конкурентоспроможності в умовах технологічних трансформацій.

Дисертація має логічно побудовану структуру, характеризується належним рівнем наукового узагальнення, містить теоретичні, методологічні та прикладні результати, що мають ознаки наукової новизни. Поставлена мета дослідження загалом досягнута, визначені завдання реалізовано, а сформульовані висновки відповідають змісту проведеного дослідження.

Основні результати дисертаційної роботи достатньою мірою висвітлені в наукових публікаціях здобувача та апробовані на наукових конференціях. Практичне значення дослідження підтверджується використанням його результатів у діяльності організацій та в освітньому процесі.

За змістом, актуальністю, ступенем обґрунтованості наукових положень, науковою новизною, теоретичним і практичним значенням одержаних результатів, рівнем апробації та повнотою їх оприлюднення дисертаційна робота відповідає вимогам Порядку присудження ступеня доктора філософії та скасування рішення разової спеціалізованої вченої ради закладу вищої освіти, наукової установи про присудження ступеня доктора філософії, затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 12 січня 2022 року № 44, у чинній редакції, а також вимогам, що висувуються до дисертацій на здобуття ступеня доктора філософії.

На підставі викладеного вважаю, що Олійник Вадим Валентинович заслуговує на присудження ступеня доктора філософії з галузі знань 07 «Управління та адміністрування» за спеціальністю 073 «Менеджмент».

Офіційний опонент

доктор економічних наук,
професор,
професор кафедри
менеджменту
охорони здоров'я та психології
Одеського національного
медичного університету

«17» серпня 2026 р.

